

Прекрасният хаос, наречен живот

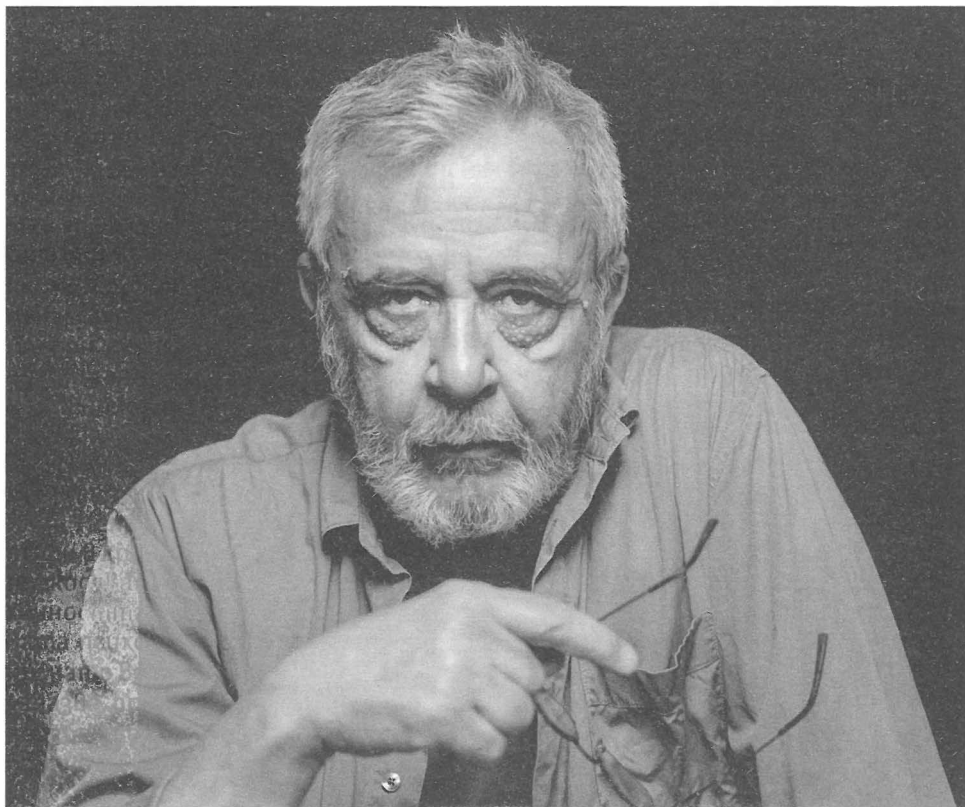
Художникът аниматор, режисьор и продуцент Анри Кулев ще получи Наградата на София по време на София Филм Фест. С него разговаря Виолета Цветкова

Месеци наред около Анри Кулев непрекъснато има новини. Не само заради 70-ия му рожден ден, който известният художник, аниматор, режисьор, продуцент и университетски преподавател посрещна през лятото на 2019 г. С характерното си чувство за хумор той посвети на кръглата си годишнина своята първа книга – албум с повече от 300 еротични рисунки „Ориент Sexpress“ (издание на НБУ), и я подкрепи с тематична изложба.

За да не си помисли някой, че Анри само се шегува с възрастта, в края на годината той съвсем сериозно представи в Народния театър новия си игрален филм „Имало една война“ по сценарий на Влади Киров. Историческата драма разказва за това, което се случва в душите на участници в Сръбско-българската война и на хората, които ги обичат. Главните роли изпълняват Луиза Григорова-Макариев и Севар Иванов, Бен Крос, Любомир Петкашев, Иван Бърнев, Филип Аврамов, Самуел Финци, Цветан Алексиев, Емил Котев, Здравко Москов и др. Той е сред акцентите в 24-ия Международен София Филм Фест (12–22 март). Още на откриването Анри Кулев ще получи Наградата на София за цялостния си принос към филмовото изкуство. А 13 март ще бъде посветен на неговото творчество. В Дома на киното ще могат да се видят откъси от знакови филми на Кулев, а зрителите ще се срещнат с него в традиционната рубрика „София град на киното – интервю с автограф“. Ще присъстват и на откриването на изложба с избрани страници от оригиналния сториборд на „Имало една война“, а след това ще гледат и филма.

Продължавате ли да се вълнувате от присъдените отличия, г-н Кулев?

Има периоди в живота на всеки артист, когато отличията са очаквани

Анри Кулев, фотография Константин Вълков

и желани. Те са важни в младостта, когато човек трябва да се утвърди, когато все още амбициозно се взира в бъдещето си. Награди трябва да бъдат раздавани до 30-ата годишнина на човека. Нататък следва спокойна работа без мисъл за оценка и отличия.

Не мисля, че една награда ме прави различен. Може би защото при мен отличията дойдоха тогава, когато им беше времето – в младостта, и никога миражът им не ме е преследвал в зряла възраст (*сmee се*). Човечеството цял живот се е занимавало с идеята за отличията и въобще стремежът към награди е висша форма на суета. Едни приемат наградата, други не я приемат, защото според тях „никой не може да оцени твореца“. Точка в спора трябва да сложи великолепната ирония на Валери Петров:

Мечтая да бъда признат, отличен, на пътя по-горе от всички край мен...

Седемдесет години са достолепна възраст – променихте ли се, започнахте ли по друг, може би по-мъдър начин да гледате на живота?

На този свят най-трудно се променя характерът човешки. Слава богу, в живота ми не се случиха страшни бури, които рязко да ме прехвърлят от младостта в дълбоката старост. Последните двадесет години минаха равно, спокойно, някак в подготовка за това, което неминуемо предстои.

Не мисля, че съм бил глупав и съм помъдрял.

Не мисля, че съм бил много умен и съм оглупял.

Приемам възрастта без истерика.

Не мисля и че щампата „старостта е мъдра“ работи винаги. Напротив – старостта би могла да бъде изключително глупава и безсмислена. Всичко зависи от обстановката, от човека, от живота му, от гена... И ако трябва да обвържа това социално, обстановката и в България, и в киното ни продължава да е отчайващо изнервяща. Затова човек трябва да има много голям резерв от нерви и самочувствие, за да плува спокойно в плитките води на старостта.

Завършването на най-новия ви игрален филм „Имало една война“ съвпадна с кръглата годишнина – случайно или планирано беше това?

Съвпадение е точната дума. Кой в българското кино може да планира филмите си?! В игралното кино средната периодика на работа по проект е осем-десет години. Няма как да

Доколкото знам, историята на този сценарий е доста дълга. Написан е отгавна и са правени опити за реализация. Мисля, че по него сценаристът е работил още с Юлий Стоянов. Така че този текст не е от последните, написани от Влади Киров. Разбира се, както всеки сценарий, и този има своя съдба. А и съдбата си има свой

че „Имало една война“ е игрален, а не документален филм. Тук историята е само нужният драматичен фон на един измислен разказ.

Правен ли е друг филм у нас за този период?

Игрален? Мисля, че не. Има само документални филми и телевизионни предавания по темата за едно от най-великите събития в историята на България. Самото Съединение, този всенароден възход, духът, идеята да се създаде една обединена нация – малко моменти в българската история са били толкова емоционално приповдигнати и така духовно извисени. Какви мъдри, а днес забравени хора са били борците за това Съединение! Ние сме едни безобразници, които си мислят, че животът започва и свършва с тях и че всички поколения преди нас са живеели в пещерите. Нищо по-добро – светлите умове, които са направили велики неща за България, са живеели и творили много преди нас.

кадър от „Имало една война“, реж. Анри Кулеф

реша филм да съвпадне с годишнина. Знаете какъв хаос е животът и колко неочаквани, колко случайни са всички събития. А си представете какво чудо е в изкуството. Там всичко е толкова внезапно и неконтролируемо. Съдбата денонощно хвърля зарове. Нещо като „Не се сърди човече“. Спомняте си тази игра, нали? Зарчетата внезапно те връщат на изходни позиции, също както една малко по-негативно настроена към теб администрация би могла да те върне с десетки години назад. Така, рутинно, без да ти желае злото...

Сюжетът на „Имало една война“ е свързан с важен исторически момент за България. Сценарият е може би от последните текстове на един от последните мохикани в историческото ни документално кино – Влади Киров, който си отиде месеци преди премиерата. Как се събрахте, за да направите този филм?

сценарий. Отгавна бяхме разговаряли с Влади да направим нещо заедно в игралното или в документалното кино. И го направихме... В последния миг! Слаба утеха е, че той видя готовия филм и го хареса.

Интересът ви към българската история откога е?

Не от вчера, но за съжаление не мога да го нарека постоянен. За тази работа си има професионални историци. Естествено, че съм чел и Симеон Радев, и Бранислав Нушич, и много други текстове за Съединението и Сръбско-българската война, за повода, за силите, за обстановката и амбициите. И си мисля колко сложна за интерпретация е историята след години... Това е нещо като отчаянието да напишеш мемоари, с които да излъжеш всички, включително и себе си. Получава се силно изкривена, силно индивидуална историческа „полуистина“. Знам, че един професионален историк би могъл с усмивка да ме обори, но така мисля аз. Да не забравяме,

В едно интервю казвате, че трудно се поддържа национален възторг – имаме ли днес изобщо нагласата да се възторгваме от национални постижения, или всичко минава като „чудо за три дни“?

Какво значи да се поддържа национален възторг, дори не възторг, а някаква постоянна емоция. Изключително сложно е. Изхавява... Светът стана много нервнo място, особено през последните 50 години. Никой не ни е обещавал спокойствие и нормален живот, но хаосът, в който се движим, изведнъж придоби невероятни измерения. Всяка секунда – така твърдят политиците – сме на ръба на пропастта.

Политиката, за да може да оправдае чудовищните средства, за които се бори и с които разполага, ни държи в непрекъснат шах, в едно непрестанно настървено настроение един срещу друг. И това е ужасно досадно. Преди трийсетина години щяха да ни убиват сегашните ни приятели, а тогавашните ни приятели са наши врагове... В цялата тази политическа пиеска има нещо, което обръква ума

човешки. За какъв възторг може да става дума, когато духът ни всекидневно е мачкан. Това непрекъснато повдигане на пръсти, за да ни забележат, изхабява духовно. Докарахме го дотам, че цялата ни нация изпадна във възторг от развяно българско знаменце на филмови награди. Казахме си: Боже! Забелязаха ни... Значи ни има.

Вие обаче имате и друг ход в кариерата – рисуването на еротични сюжети, което е на противоположния полюс от другите ви занимания.

Бавно, внимателно и постоянно трябва да се говори за секса. Нямам спомен родителите ми да са ми съобщили тези истини, нито пък аз съм ги казал на децата си. Проработило е едно фалшиво чувство за неудобство и децата ги откриват сами, при това в мрачната интерпретация на улични везнайковци. А когато темата е поднесена внимателно и с хумор – защото това е еротика, а не порно – тогава нещата придобиват друго звучене.

По света това не се счита за експеримент. Човечеството се занимава със секса си още от своята поява. Картинките в Магурата какво са? Всички велики майстори рисувачи са се занимавала с темата. Правели са гениалните си рисунки и са ги криели от самите себе си, защото са виждали, че обществото не е подготвено да ги приеме. Връщайки се към въпроса ви – в творчеството на всеки автор няма противоположен полюс. Всичко е преплетено и затова големите автори често дават „накъсо“.

А приемате ли думите на Георги Лозанов, който каза по този повод, че сте поели „предизвикателството да лекувате обществото от комплексите му на тази тема“?

Беше ми смешно да ги прочета. Не мога да не ги приема, защото са на приятел и са точен анализ. Имаше и още по-смешна фраза – че съм джандър художник, защото се занимавам със социума в секса. Приемам и одобряния, и неодобрения – красотата на живота е да приемеш многообразието. Извън злобата, разбира се. Когато

има злоба, когато има ненавист, когато има ненужна страст, става потискащо. Въздухът ти свършва, а с него си отива и атмосферата... Не само творческата...

А максимата, че сексът продава, приемате ли?

В момента не съм много наясно с този отговор, защото като че ли се загаде едно грузо, картонено поколение, което поне външно не се занимава много-много с темата. Вълнообразно се движи интересът към секса, но като гледам случващото се в Западна Европа и Америка, ми се изправят косите. Цялата тази т.нар. политическа коректност е едно безумие. Да задраскаш гърдите на *Спящата Венера* на Джорджоне?!? Безумие на тълпа оглупели пуритани, които не знаят за какво става дума. Дано не го докарат отново до Светата инквизиция.

Някои мъже стигнаха дотам да не смеят да направят комплимент на жена...

фрагменти от проблема. Отношенията между мъжа и жената са... ами да, в тях е цялата красота на страстта...

Плод на тези отношения са децата, които вие не заобикаляте в творчеството си – заснехте игрален филм и поставихте детска опера по „Пук“ на Валери Петров, превърнахте разкази на Хофман в киносюжет, помним и „Г-жа Динозавър“... Други режисьори бягат от детското и семейното, а вие, напротив. Защо?

По едно време осъзнах – във всичките ми филми има по едно дете. Но това не е моя заслуга – тя е и на сценаристите. Във филмите на Борис Христов („Смъртта на заека“, „Бащата на яйцето“) виждаме случващото се през очите на детето. При Рада Московва в („Г-жа Динозавър“) децата се лутат в света на възрастните. Да не говоря за Валери Петров, цялото творчество на когото е страхотно послание към децата, толкова мило, толкова човешко...

Анри Кулев, „Имало една война“

Всичко зависи от комплимента... Разбира се, че еротиката е част от играта, част от киното, част от изкуството. И то много красива част. Не мисля, че актрисите в Холивуд са света вода ненапита. Нещата са по-сложни. Всички сме частици,

Оказа се, че без да искам, съм вътре в детската тема. Друг е въпросът, че винаги съм се опитвал филмите да подействат и на родителите. За децата винаги като за възрастните – с разбиране и уважение към техния толкова труден за проникване свят.

Анри
Кулев

Анри Кулев е роден на 21 юли 1949 г. в Шумен. През 1974 г. седи-пломира като художник-постановчик на анимационни филми в Държавния институт по кинематография в Москва. Същата година постъпва в Студията за анимационни филми „София“ в Бояна. През 1992 г. създава своя продуцентска къща „Кулев филм продукция“. От 1993 г. е професор по анимационна режисура, основава Катедрата по анимация в НБУ. Директор е на Световния анимационен фестивал във Варна. Член е на журито на много международни фестивали. Прави самостоятелни изложби – графика, анимационни ескизи и живопис – в Анеси, Хирошима, София, Оберхаузен, Краков, Берлин, Москва, Братислава, Пловдив, Варна. Кулев е и сценограф на театрални спектакли на режисьора Димитър Гочев в Германия. Създател на игралните филми „Смъртта на заека“, „Бащата на яйцето“, „Г-жа Динозавър“, „Врабците през октомври“ и „Цахес“, на документалните филми за Йълдъз Ибрахимова и Иво Пазов – Ибряма, на анимационните „Хипотеза“, „Постановка“, „Парцалът“, „Горгоната“, „Сламеният човек“ и „Пук“, на детската оперна постановка „Лили и Вълшебното бисерче“, на множество илюстрации, карикатури, комикси.

Снимате анимационно, документално и игрално кино, рисувате и преподавате, откривате изложби и организирате фестивали – как успявате да съчетавате толкова много ангажименти?

Не е така страшно, както изглежда отстраня. Имам една теория, която наричам теория на метрото. Когато трябва да минеш разстоянието от точка А до точка Б и да не откачиш от скука, ти се отклоняваш. Не мислиш за пътя. Тази теория противоречи на това, че пътят е всичко, а целта – нищо. Затова номерът е да се отключиш. И ако пътят е живот, почнеш ли да обръщаш внимание на фрагменти от него, си загубен. Изведнъж оглуляваш и остаряваш за секунди. Никога не съм обръщал внимание на пътя, за мен това пътуване в метрото е някакъв сън. Изтърпяваш го между двете точки – раждане и смърт. И в този смисъл всичко става много приемливо. Особено ако не бързаш. Занимаваш се с анимация и внезапно се появява документалното кино. То ражда герои, които просто „плачат“ за игрален сценарий. Работиш по сценария и изведнъж установяваш, малко като в „Театрален роман“ на Булгаков, че като отвориш чекмеджето, виждаш, че фигурите ти са излезли от текста, разпъзтели са се в кутията на сцената, и разбираш, че това е театър. Тук като от приказките се появява Митко Гочев и казва: „Игвай в Германия, ще правим театър...“.

Общата пластика, цялата амалгама на това нещо е еднородна и същностна и не е толкова страшно жанрово да прескачаш огради. Когато човек е взрян в работата си, обемите идват сами. Познавам много такива хора. Иван Андонов – фантастичен художник, аниматор, блестящ актьор, режисьор, всичко, за което говорим, той го имаше и го имаше в дози, достойни за уважение.

Но към всичко това добавяте и възстановяването на фестивала на анимационното кино...

Той и Иван Андонов би възстановил анимационния фестивал (*сmee се*). Иначе, да, идеята беше добра. Аз мога да съм инициатор на нещо, но около мен има много качествени хора, готови за работа. Всички гледаме в една

посока и фестивалът във Варна е част от усилията ни.

Българското кино оцеля, макар с много мъки, обиди, разпръви, завист, разединение – какво пропуснахте да направите като гилдия, за да ги няма днес поредните корекции в закона, поредния бунт заради недофинансирането и т.н.?

Нищо не сме пропуснали. Следвахме съдбата си. А тя реши, че времето е на приватизаторите и... Вкусната хапка киноцентър „Бояна“ беше сервирана. Разбира се, сервитьорите така и не разбраха какъв печеливш бизнес може да бъде киното. Но да изтрезнеем и да се върнем към днешната действителност. Липсва фонг „Кино“, няма отчисления от билети за американски комерсиални филми, няма закон за меценатството! Липсата на адекватно финансиране нагнетява изкуствена омраза, настройва млади срещу стари.

Грешка ли беше, че преди близо 30 години цялата гилдия напусна доброволно Киноцентъра?

Никой не напусна доброволно Киноцентъра, просто ни уволниха. И помен не остана от Студия за анимационни филми „София“. Но това се оказа малко, трябваше да се разруши и споменът. Това е животът, прекрасен хаос. От теб се иска само да се боричкаш.

Знаете ли какъв ще бъде следващият ви филм?

В момента работя пълнометражен анимационен 3D филм по приказката „Меко казано“ на Валери Петров. Правим го с малко пари, благодарение на Националния филмов център и Българската национална телевизия, трудно и бавно. За такъв филм бюджетът в Европа е минимум 10–12 милиона евро, а в САЩ – 400–500 милиона долара. Не питайте за нашия. Американците правят такива филми с хиляди аниматори по целия свят, а ние сме десетина човека и аз съм принуден непрекъснато да пиша писма: „Моля ви да удължим срока“. Това е. Абсурдна работа. Без коментар...